File din istoria sportului școlar interbelic la liceul „Andrei Șaguna” din Brașov

Dionisie Vladimir TURCU

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe
Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Sciences
Personal e-mail: vladimirturcu@yahoo.com

Snippets From The History Of Interwar School Sport At “Andrei Șaguna” High School Of Brașov

The article draws a picture of sports activities in the interwar period, involving the “Andrei Șaguna” High School in Brașov, an elite educational institution in Transylvania. Among the sportive regional competitions in which they frequently participated in, are watchman celebrations, the athletic contest organized by the Brașov Physical Education service, the inter-school competition for athletics in the region, organized by the School Inspectorate, handball, volleyball, football competitions and ping-pong. Of particular importance was the “Zaharia Florian Cup” / “Ski Schools Cup”, held annually in Poiana Brașov, which also involved other educational institutions in the area, such as the Saxon School of Commerce, the Romanian School of Commerce, the School of Arts and Crafts, the C.F.R. Apprentice School, the Roman Catholic High School, the Meșotă High School and the Honterus High School.

Keywords: athletics, physical education, gymnastics, contests, education, Brasov, Transylvania

Paginile dedicate educației fizice în cadrul Anuarului Liceului „*Andrei Șaguna*” sunt extrem de concise și de numeroase, dovadă fiind și concursurile variate, cu caracter local, regional și național la care au participat.

Întreceri sportive cu caracter regional sunt menționate deja la Brașov din anul 1921/1922, așa cum o demonstrează concursul atletic ce include cursa de distanță (3000 m) și concursul de sporturi de iarnă cu probele de săniuță simplă și săniuță de două persoane.[1] Unele concursuri, precum Cupa „*Zaharia Florian*” (Brașov) la ski, se desfășurau cu implicarea instituțiilor școlare din zonă: Școala de Comerț săsească, Școala de Comerț română, Școala de Arte și Meserii, Școala de Ucenici C. F. R., Liceul Romano-Catolic, Liceul Meșotă, Liceul Honterus și Șaguna. La 25 mai 1929, după modelul concursurilor de la Blaj, Liceul „*Andrei Șaguna*” a organizat pe stadionul Olimpia din Brașov o primă manifestare de profil, considerată „… *o adevărată serbare națională*”.

Programul acestor serbări includea defilare, exerciții libere, alergare 100 m, alergare 60 m, aruncarea cu greutatea, aruncarea cu discul, săritura în înălțime, săritura cu prăjina, săritura în lungime, aruncarea cu sulița, triplu salt, 4 x 100 m ștafetă și volleyball. Între premiile acordate se disting: ceas de argint, ceas de masă, călimară de masă, călimară cu statuetă, săniuță de bronz, statuetă de argint (aruncătorul de greutate), statuetă cu skior, discobol de bronz, mapă de masă, statuetă de bronz (volleyball) și cupa de argint (ștafetă). În acest an școlar, colecția de gimnastică a sporit cu 50 de perechi de skiuri (valoare 50000 lei), 12 materiale de atletism (12460 lei) și 50 de aparate (75000 lei). La dispoziția corpului didactic s-au aflat și numeroase

reviste de specialitate românești („*Țara Bârsei*”, „*Vatra școlară*”, „*Gazeta matematică*”, „*România aeriană*”, „*România ilustrată*”, „*Utopia*”, „*Buletinul educației fizice*”), franceze („*Revue des deux Mondes*”, „*Les , Annales*”, „*L' Illustration*”, „*Foi et vie*”) și germane („*Vergangenheit und Gegenwart*”).[2]

În Anuarul Liceului „*Andrei Șaguna*” apar în decursul timpului și numeroase articole de popularizare a educației fizice, semnate de Vasile Andricioaia[3] și V. Moșoiu[4]. Victor Moșoiu a fost implicat și în activitățile străjerilor, devenind comandant al cursului de inițiere Sf. Gheorghe, seria XXXI (1937). La solicitarea Comandantului Legiunii și a comandantului Cohortei orașului Brașov, V. Moșoiu a organizat o serbare străjerească unde s-au executat și crosuri la cele trei grade de învățământ (școli primare secundare de fete și secundare de băieți)[5].

În al doilea an al concursului de atletică ușoară organizat la Brașov, au participat elevi ai școlilor secundare de la liceele *Romano-Catolic*, „*Honterus*”, „*Andrei Șaguna*”, *Școala Superioară de Comerț „Andrei Bârseanu*” și Școala *Superioară de Comerț Săsească*. Probele au fost stabilite pe două categorii, în funcție de vârsta elevilor participanți: cat. I (elevi peste 15 ani): 100 m viteză, 800 m demi-fond, săritura în înălțime, săritura în lungime, aruncarea cu greutatea, aruncarea suliței, aruncarea discului și ștafetă 4 X 100 m; cat. II (elevi sub 15 ani): 60 m viteză, săritura în lungime, aruncarea greutății și ștafetă 4 X 100 m.[6]

Anul școlar 1931-32, consemnează între participările la competițiile sportive și Cupa „*Zaharia Florian*”/„*Cupa Școalelor”* la ski (7 februarie 1932), desfășurată în Poiana Brașov în prezența M. S. Regele care a înmânat la final premiile și cupa. La competiție au participat 8 echipe din instituțiile de învățământ brașovene: Școala de Comerț Săsească, Școala de Comerț Română, Școala de Arte și Meserii, Școala de Ucenici C. F. R., Liceul Romano-Catolic, Liceul „*Dr. Ioan Meșotă*”, Liceul Honterus și „*Andrei Șaguna*”, ultimul ocupând locul I la proba de 8 km. Primele două locuri la concursurile individuale de ski pe distanța 4 km (vârsta 10-15 ani) și 7 km (vârsta 15-19 ani) au fost ocupate de componenții echipei Liceului Șaguna.[7]

La 29 mai 1932 a avut loc concursul interșcolar de atletism ce a inclus probe de 100 m, 300 m, 1500 m, 3000 m, sărituri în lungime, sărituri în înălțime, cu prăjina, aruncarea discului, greutății, suliței și ștafetă 4 x 100 m. Elevii Liceului „*Andrei Șaguna*” au ocupat primul loc la 300 m, 1500 m, 3000 m, săritura în lungime, prăjină, disc, greutate, suliță și ștafetă 4 x 100 m. La categoria II (până la 15 ani) s-au impus la următoarele probe: 60 m, lungime și ștafetă 4 x 60 m. Clasamentul final la categoria I: Locul I- Liceul „*Andrei Șaguna*” (60 puncte), locul II- Liceul „*T. Cipariu*” (16 p.), locul III- Liceul „*Dr. Ioan Meșotă*”(12 p.), locul IV- Școala Comercială Superioară (6 p.), locul V- Liceul Romano-Catolic (5 p.) și locul VI -Școala de Arte și Meserii (0 p.); categoria II: Locul I- Liceul „*Andrei Șaguna*” (23 p.), locul II- Liceul Romano-Catolic (12 p.) și locul III - Liceul „*Dr. Ioan Meșotă*” (9 p.). În acest an, elevul Herold Constantin a avut rezultate pozitive la concursurile naționale de la București și Timișoara unde a bătut recorduri naționale la juniori: triplu salt (13,18 m), prăjină (3,30 m) și 110 m garduri (17 sec.).”[8] La finalul anului școlar 1931-32 s-a desfășurat o demonstrație sportivă ce a inclus în program defilare, pas alergător, exerciții libere/cls. III-VII (program suedez redus), jocuri (cls. I-II), program de gimnastică suedeză cu sprijin viu (cls. VII), dansuri naționale (cls. V-VI), demonstrație de atletism și ștafetă 4 x 60 m (cls. IV-VII).[9]

În anul școlar 1932-33, se desfășoară al doilea concurs inter-școlar de ski Cupa „*Zaharia Florian*” (fond 8 km/diferență de nivel 100-200 m) la care participă șase școli secundare: Liceul „*Andrei Șaguna*” (locul I), Școala Comercială Săsească (locul II), Liceul „*Honterus*” (locul III), Liceul „*Dr. I. Meșota*” (locul IV), Arte și Meserii (locul V) și Școala Comercială Română (descalificată). A urmat participarea la concursul individual de ski de la Cernatu (26 februarie 1933), organizat de către Societatea sportivă *Săceleana*. Echipa de la Șaguna, compusă din cinci elevi a reușit să ocupe primele două locuri la această probă de fond de 12 km, cu o diferență de nivel de 500 m. Aceștia au fost recompensați cu premii, cărți și o diplomă sportivă. O altă prezență a celor de la Șaguna (4 elevi) este consemnată la concursul de ski de la „*Satulung*” (10 km fond cu diferență de nivel de 300 m), organizat de către Societatea „*Isvorul*” (26 februarie 1933). La 5 martie 1933, o echipă a liceului a fost prezentă la concursurile regionale de ski pentru Campionatul Predealului. Organizate de către Clubul Sportiv „*Predeal*” și F. R. S. S., aceste concursuri au inclus proba de slalom și de semi fond 8 km, juniori B (15-17 ani), unde elevul Manu Gheorghe a ocupat locul III.[10]

Nu a lipsit sărbătoarea obișnuită de *Ziua Sporturilor* (8 iunie 1933) care a inclus în program mai multe activități: defilare, pas alergător (cu muzică), program de gimnastică suedeză în ansamblu (cls. IV-VII), dansuri naționale (cls. VI-VII), demonstrații de atletism (curs inf. și sup.) și ștafetă 4 x 60 m. Între atleți s-a remarcat Ionescu Crum ce a devenit la Predeal (30 iunie 1933) la campionatele naționale de juniori, campion național la triplu salt (12,95 m). Alte rezultate notabile au mai fost înregistrate de Ionescu Crum la campionatele naționale de seniori de la București unde a ocupat locul II la săritura în lungime (6,51 m) și III la 100 m viteză.[11]

La 18 februarie 1934, se desfășoară la Poiana Brașov concursul inter-școlar de ski pe distanța de 8 km, cu o diferență de nivel cuprinsă între 150-200 m. Școlile participante au concurat fiecare cu câte o

echipă de șase elevi. În perioada anterioară, timp de doi ani consecutiv, Cupa „Zaharia Florian" a fost câștigată de către elevii de la „*Andrei Șaguna*" care de această dată s-au clasat pe locul II. Clasamentul final al concursului s-a prezentat în felul următor: Liceul „*Dr. Ioan Meșota*" (42' 30"), Liceul „*Andrei Șaguna*" (42' 45"), Liceul Honterus (43'), Școala Comercială Săsească (43' 25"), Școala Comercială Română (44') și Școala de Arte și Meserii (45'). În ceea ce privește colecția de gimnastică existentă la nivelul anului școlar 1933-1934, se pot menționa următoarele: 81 aparate diverse (valoare: 105450 lei), 25 materiale de atletism (28350 lei) și 50 perechi de skiuri +bețe (62659 lei). La acestea se adaugă și împrejmuirea curții de gimnastică, operațiune care a costat 9104 lei.[12]

În anul școlar 1935-1936, echipa Liceului „*Andrei Șaguna*" a participat la concursul interșcolar de atletism (23-24 mai 1936), aflat sub patronajul prefectului județului Brașov, d-l Iancu Nan. La competiție au fost prezente și alte instituții de învățământ (Liceul „*Honterus*", „*Dr. Ioan Meșotă*", Școala Comercială Săsească), ce au concurat la următoarele probe: 100 m plat, 300 m plat, 3000 m plat, săritura în lungime, săritura în înălțime, săritura cu prăjina, aruncarea discului, aruncarea greutății, aruncarea suliței și 3 x 100 ștafetă. Cu excepția săriturii cu prăjina și 3000 m plat, elevii de la „*Andrei Șaguna*" au câștigat la 8 probe locul I, la săritura în lungime locul II iar la disc, greutate și înălțime locul III. Al doilea eveniment sportiv, aflat sub patronajul primarului orașului Brașov a fost cel de volleyball (25 mai 1936), între liceele „*Dr. I. Meșotă*" și „*Andrei Șaguna*", încheiat cu victoria ultimilor. Față de anul școlar anterior, colecția de gimnastică s-a îmbogățit la capitolul material de atletism (28 bucăți în valoare de 29105 lei). De asemenea, nu au lipsit revistele aflate la îndemâna cadrelor didactice („*Revista de pedagogie*", „*Revista istorică*", „*Țara Bârsei*") între care distingem și „*Buletinul educației fizice*".[13]

Adevăratul țel al orelor de sport, ne este bine precizat în anul școlar 1936-1937: „*La ora de sport copilul învață să-și aprecieze puterile fizice și sufletești la justă valoare, învață să respecte puterile camarazilor săi și ce e mai important:* ***învață să învingă****.*". În cadrul activităților sportive s-a organizat un concurs de ski în Poiana Brașov (21 februarie 1937), destinat elevilor Liceului „*Andrei Șaguna*". Cei 100 de concurenți, au fost împărțiți în trei categorii de probe, în funcție de anumite aspecte (vârstă, calități fizice): slalom, coborâre și demi-fond, iar primii cinci au fost recompensați cu diploma și medalii. Elevii acestui liceu au mai participat și la alte competiții sportive, precum: Cupa „*Zaharia Florian*" la ski (februarie 1937), concursul de atletism organizat de serviciul Educației Fizice a municipiului Brașov (locul II) și concursul interșcolar de atletism pe regiune, organizat de Inspectoratul Școlar (locul III). Colecția de gimnastică și de sport cuprindea 81 de aparate diverse (105450 lei) și 32 de materiale de atletism (30270).[14]

Un alt concurs de ski s-a organizat în Poiana Brașov (februarie 1938), sub coordonarea lui Ioan Moșoiu (directorul liceului) și a profesorului V. Andricioaie. La acesta au participat toți elevii instituției, împărțiți după vârstă în trei categorii (11-13 ani, 13-16 ani, 16-20 ani). Probele au constat în coborâre, slalom și fond, iar primii cinci clasați la fiecare probă au fost recompensați cu medalii, diplomă și material sportiv (bocanci, ski, bastoane de ski). În luna aceluiași an, elevii liceului participă pentru a șasea oară la concursul interșcolar Cupa „*Zaharia Florian*". Reprezentanții instituției au fost organizați la concursul anterior în două grupe cu aptitudini semnificative. De această dată, la cele două probe ale competiției ei s-au clasat pe locul I la fond (distanță de 8 km) și locul II la slalom. În ceea ce privește activitatea străjerilor, în acest an activitățile au constat din rapoarte, formații, exerciții și jocuri. Au urmat apoi concursurile interșcolare atletice de voleyball și handball, organizate de Primăria municipiului Brașov (21-22 mai 1938) la care echipa de la „*Andrei Șaguna*" a ocupat locul II, obținând Cupa Atletică. De o importanță aparte au fost și serbările regionale (Brașov, Făgăraș, Odorhei, Ciuc, Trei-Scaune/mare parte din Covasna) din 29-31 mai 1938 organizate de către Inspectoratul Școlar, ce cuprindeau atletică, gimnastică, handball și volleyball. Participante au fost vreo 20 de școli secundare, inclusiv cele aparținând minorităților naționale. Echipa de la liceul „*Andrei Șaguna*" a reușit să câștige *Cupa de Voleyball* a Inspectoratului Școlar Brașov. În plus, au mai ocupat locul I la concursul de atletică între școlile de băieți, obținând 15 puncte. O altă manifestare s-a derulat la 8 iunie 1938 în cadrul activităților străjerești unde a avut loc repriza a III-a la băieți. La ansamblul de gimnastică au participat liceele Șaguna (6 centurii), Meșota (3 centurii), Industrial (3 centurii) și Comercial (1 centurie). Practic, în decursul acestui an școlar, elevii de la „*Andrei Șaguna*" au fost implicați în următoarele manifestări: 4 ansambluri de gimnastică, 5 programe de mișcări, 2 concursuri de ski, 3 concursuri de atletism, 2 concursuri de handball și 3 concursuri de volleyball.[15] Pe lângă bibliotecă, cabinetul medical și numeroasele colecții (matematică, fizică, istorică, geografică, numismatică, desen, Muzeul de antichități și etnografie, etc.) se poate aminti și aceea de gimnastică și de sport care în anul școlar 1937-38 s-a îmbogățit la capitolul aparate diverse cu 22 de obiecte în valoare de 92000 lei. Importantă este și aparatura cu care este dotat cabinetul medical: spirometru Aesculap, cântar, dinamometru, cronometru, material, tuburi și sticlă.[16]

În toamna anului 1938 s-au derulat programe de înviorare la străjeri în fiecare dimineață în intervalul 8-8, 5, iar în noiembrie-decembrie, ora de gimnastică a conținut explicații teoretice pe centurii. În programa

analitică a fost inclusă o oră de gimnastică progresivă la care s-au practicat toate sporturile în conexiune cu vârsta elevilor (alergări, sărituri, aruncări, mingea peste plasă, mingea cu mâna, jocuri sportive), dar mai ales probele atletice. La solicitarea *Falangei Străjerilor*, în vacanța de iarnă (27-30 decembrie 1938; 3-6 ianuarie 1939) s-a desfășurat un curs de ski și de sanie cu străjerii școlilor secundare și primare din oraș. Programul s-a desfășurat zilnic în intervalul 8-13 cu 80 de străjeri skiori și 15 străjeri cu sania. Străjerii au fost împărțiți pe 3 categorii, respectiv: începători, skiori de 1 an și instruiți. În perioada 19, 29 ianuarie și 12 februarie 1939 urmau să aibe loc concursurile de ski ale străjerilor din școlile primare și secundare aparținătoare *Legiunii de străjeri* din Brașov. Străjerii au fost clasificați în patru categorii pentru concurs: 10-12, 12-14, 14-16 și 16-18 ani și urmau să concureze la probe diferite din perspective diferenței de nivel și a categoriei de vârstă: I. probă de coborâre pe cuiburi, II. Probă de coborâre și ștafetă, III. Probă de ștafetă și cursă pe cuiburi și IV. Proba de slalom și cursa pe cuiburi. Din cauza lipsei zăpezii aceste concursuri s-au anulat, însă Legiunea Brașov a fost invitată la competiția de ski a Legiunii Prahova (12 februarie 1939), desfășurată la Sinaia, la Stâna Regală. Sub conducerea lui Victor Moșoiu, la această competiție se deplasează skiori de la „*Andrei Șaguna*" (6), de la Școala de Ucenici (6) și de la „*Dr. Ioan Meșotă*" (6). Skiorii de la Șaguna au ocupat locul I la proba de fond a categoriei IV pe Legiunea Brașov și locul II în clasament pe Legiunea Prahova. La 19 ianuarie 1939 s-a desfășurat concursul interșcolar de ski Cupa „*Zaharia Florian*" din Poiana Brașov la care au participat și școlile minorităților.[17]

Au urmat campionatele interșcolare de atletism, mingea peste plasă și mingea cu mâna organizate de către Primăria Brașov (28-29 mai 1939) la care elevii de la Șaguna au participat alături de „…*școlile minoritare cu tradiție de neînvins în materie sportivă.*"Competiția s-a încheiat cu victoria celor de la Șaguna, ce au primit cupa de argint a Municipiului (locul I la atletism, 30 puncte). Vara anului 1939 a mai inclus concursuri de dansuri naționale la care au participat școlile primare și secundare de băieți și fete (6 iunie 1939) dar și concursurile atletice străjerești (2 iunie 1939) la care au concurat doar școlile secundare românești (*Liceul Comercial*, Industrial, „*Dr. Ioan Meșota*" și „*Andrei Șaguna*"). Străjerii de la Șaguna s-au clasat pe locul I (28 puncte), primind ulterior o statuetă din bronz din partea comandantului Legiunii de străjeri Brașov (8 iunie).[18] Colecția de gimnastică și de sport din anul școlar 1938-39 a crescut la capitolul aparate diverse cu 6 bucăți în valoare de 20000 lei.[19]

Perioada anului școlar 1939-40 a consemnat participarea elevilor de la Șaguna la concursurile naționale de ski de la Predeal dar și organizarea unui concurs intern de ski, în vederea selectării echipelor instituției. De asemenea, se mai adaugă participarea la concursul de ski din Poiana Brașov, alături de celelalte echipe brașovene, unde s-au clasat pe locul II, iar la individual elevul I. Pascu (cls. VII) a obținut locul I la coborâre.[20]

Activitatea sportivă a Liceului „*Andrei Șaguna*" din anul școlar 1942-43 a inclus următoarele manifestări: concursul interșcolar de ski de la Predeal (24 ianuarie 1943), concursul de ski între elevii instituției (2 februarie 1943), concursul de ski între elevii premilitari (21 februarie 1943), concursurile interșcolare de ski din Poiana Brașov (13-14 februarie 1943) și concursurile de atletism, ping-pong și tragere la tir (22-23 mai 1943). Colecția de gimnastică însuma în anul școlar 1941-1942 următoarele: 81 aparate diverse (160000 lei), 12 obiecte de atletism, joc și sport (40000 lei) și 12 dulapuri.[21]

Evenimentele sportive din anul școlar 1945-1946 la care au participat elevii liceului au fost destul de numeroase, în ciuda climatului politic intern: concursul interșcolar de ski de la Predeal (24 ianuarie 1946), match-ul amical cu echipa Liceului „*Miko*" din Sf. Gheorghe (5 mai 1946) pe terenul Olympia, încheiat cu victoria oaspeților (4-1; 3-0); match-urile de volleyball pentru campionatele interșcolare (8 iunie 1946), desfășurate pe terenul „*Patinaj*", unde echipa de la „*Andrei Șaguna*" a învins pe cea a liceului „*Honterus*" (15-7; 15-13; 15-1); match-ul de foot-ball și concursurile atletice (100 m plat, 400 m plat, 1500 m plat, săritura în lungime, săritura în înălțime, greutate, disc). Ultimul eveniment din iunie 1946 a fost campionatul interșcolar de tir, unde echipa Liceului „*A. Șaguna*" a obținut locul I cu 511 puncte din 600 posibile.

Perioada anului școlar 1946-1947 la Liceul „*Andrei Șaguna*" din Brașov s-a caracterizat printr-o participare constantă la diverse competiții sportive. Astfel, o echipă a reprezentat liceul la concursul național interșcolar de ski de la Predeal, la care au participat 184 de elevi din țară (24 ianuarie 1947). În lunile aprilie-mai 1947, terenul Olympia a găzduit campionatul interșcolar de foot-ball, unde echipa Liceului „*Andrei Șaguna*" a avut ca adversare liceele „*Honterus*" și Comercial. În a doua jumătate a lunii mai 1947, au urmat campionatele interșcolare de hand-ball și volleyball, unde au avut ca adversare liceele Industrial, Comercial, Romano-Catolic și „*Honterus*". Între alte evenimente sportive din acest an școlar, se remarcă match-ul amical de volleyball cu echipa Liceului H. C. C. din Bran (24 mai, 1 iunie 1947) și campionatul interșcolar de ping-pong (11 mai 1947).[22]

În perioada interbelică a existat și o organizare a elevilor în Societăți sportive, așa cum s-a întâmplat la Liceul de băieți roman-unit „*Sf. Vasile cel Mare*" din Blaj unde funcționa Societatea „*Blajul*" și la Liceul de Stat „*Gheorghe Lazăr*" din Sibiu, unde a fost fondat un

organism similar cu denumirea de „*Răsăritul*”.

Statutul Societății sportive de la Liceul „*Andrei Șaguna*” din Brașov, prevedea funcționarea și supravegherea societății în cadrul instituției de învățământ, iar țelul urmărea respectarea dictonului latin „*Mens sana in corpore sano*”. Scopul acestei Societăți era acela de a cultiva sănătatea trupească, disciplina, camaraderia și să generalizeze interesul pentru sport. În cadrul ramurilor sportive erau incluse: atletismul, volleyball-ul, handball-ul, ski-ul și turismul. Orice elev al liceului putea deveni membru, cu condiția ca, medicul instituției să-l găsească sănătos. Toți membrii erau egali între ei, aveau dreptul de a alege și a fi aleși, puteau utiliza materialul sportiv și purta semnul distinctiv al societății. La momentul înscrierii se depunea o taxă anuală, stabilită anual de adunarea generală a membrilor. În cazul amenzilor nemotivate erau prevăzute amenzi în bani, a căror cuantum îl stabilea comitetul de conducere.

În fruntea societății sportive, se afla directorul care avea funcția de președinte de onoare, având drept de control asupra activităților interne și externe, putând convoca adunarea generală și comitetul. Medicul sportiv era *de facto* profesorul de igienă, iar activitatea de educație fizică era îndrumată de profesorul de educație fizică, ce deținea și funcția de președinte activ. Din comitetul de conducere, în a cărei compunere intrau câte doi elevi din fiecare clasă a cursului superior, se alegeau și funcționarii societății: vicepreședintele, secretarul, casierul, economul și șeful terenului sportiv. Semnele distinctive erau reprezentate de inițiale, cusute cu negru într-un chenar oval, pe costumul de gimnastică. Președintele activ, secondat de vicepreședinte răspundea de îndrumarea generală. În vederea instruirii speciale a echipelor împărțite după ramuri sportive, adunarea desemna doi sau mai mulți elevi sportivi ai ultimelor două clase. Economul avea ca atribuții distribuirea materialului sportiv și a celui deteriorat. Amenzile și taxele de înscriere erau adunate de casier cu sprijinul fiecărui casier de clasă. În sarcina secretarului cădea întocmirea proceselor-verbale (ale comitetului, adunării) și întocmirea scriptelor necesare (condica membrilor, lista absențelor). În sarcina vicepreședintelui intra colaborarea cu președintele activ, păstrarea disciplinei și prieteniei dar și supervizarea activității sportive. Marcarea și întreținerea terenului sportiv era atribuția șefului de teren.[23] Societatea sportivă înființată în anul școlar 1940-41 a organizat un concurs sportiv pe stadionul liceului la care au participat 80 de concurenți (1 iunie 1941).[24]

Echipa Liceului „*Andrei Șaguna*” din Brașov a fost prezentă la manifestările ocazionate de sărbătorirea zilei de 3/15 mai de la Blaj. Echipa Liceului ortodox „*Andrei Șaguna*” din Brașov a fost prezentă la Blaj în anul 1923 cu 20 de elevi, coordonați de profesorul Ilie Cristea[25]. Brașovul a fost reprezentat în mai 1925 la concursurile de la Blaj de cele două licee: „*A. Șaguna*” (1 profesor și 20 de elevi) și „*Dr. I. Meșota*” (1 profesor și 43 de elevi)[26].

La concursurile interșcolare din anul 1933 au participat elevi de la liceele „*Dr. Ioan Meșota*” și „*Andrei Șaguna*” din Brașov, ultimii fiind premiați cu Statueta (aruncătorul de disc) Ministerului Muncii/premiul III, în locul Liceului „*Radu Negru*” din Făgăraș care a renunțat, deoarece a fost distins cu alt premiu, respectiv Cupa „*David Baron Urs de Margina*” pentru ținută și disciplină. Între elevii de la „*Andrei Șaguna*” se disting la individual Ionescu Crum (locul II/săritura în lungime; locul III/săritura în înălțime) și C. Lăzărescu (locul II/săritura în înălțime)[27]. În anul următor, echipa Liceului „*Andrei Șaguna*” este prezentă din nou la Blaj unde câștigă din nou Statueta Ministerului Instrucțiunii/premiul III, pe care o cedează însă colegilor de la Liceul de Stat „*Gheorghe Lazăr*” din Sibiu. Elevul Ionescu Crum are rezultate excepționale: locul I la săritura în lungime cu avânt (7,03 m/record național) și la cursa de 80 m plat, la care se adaugă locul III la aruncarea greutății. Recordul național la săritura în înălțime, stabilit la Blaj este doborât de același Ionescu Crum la București (20 mai 1934) și omologat de către Federația Națională de Atletism. Ulterior, Ionescu Crum este inclus în lotul național contra Jugoslaviei la Ljubljana și este prezent la Olimpiada Balcanică de la Zagreb (26 august-2 septembrie 1934) unde se clasează pe locul V la probele de 100 m plat și săritura în lungime. Cu ocazia Pentatlonului Național de la Petroșani, stabilește un nou record la juniori cu 2972, 30 puncte (locul II).[28]

Observăm că, elevii de la „*Andrei Șaguna*” din Brașov au fost prezenți la majoritatea concursurilor locale, regionale și naționale, desfășurate în perioada interbelică. Pe plan național au reprezentat liceul la serbările interșcolare cultural-sportive de la Blaj dedicate zilei de 3/15 mai 1923, 1924, 1925, 1933, 1934), unde au fost distinși cu Statueta (aruncătorul de disc) Ministerului Muncii și Cupa „*David Baron Urs de Margina*” pentru ținută și disciplină. Între serbările locale se remarcă îndeosebi competițiile de ski (Cupa „*Zaharia Florian*”/„*Cupa Școalelor*”, concursul de ski de la „*Satulung*”, Cernatu), concursurile de atletism organizate de serviciul Educației Fizice a municipiului Brașov, de Inspectoratul Școlar și campionatele de handball, „*Ziua Sporturilor*”, volleyball, foot-ball și ping-pong. Aceste manifestări au avut darul de a cultiva interesul față de educația fizică școlară dar și de a identifica și promova tinerii atleți și spiritul de fair-play.

Interesul față de sport este evident în fondarea unei societăți sportive, în existența revistelor de specialitate („*Buletinul educației fizice*”), publicarea unor articole de promovare (Vasile Andricioaia, Victor Moșoiu) dar și în atenția acordată sporirii anuale a colecției

de gimnastică cu materiale specifice, destinate skiului și atleticii ușoare. Din acest tablou, nu lipsesc participările la campionatele interșcolare de handball, foot-ball, ping-pong și volleyball.

Note:

1. *Anuarul III al Liceului Real de Stat „Dr. Ioan Meșotă" din Brașov pe al III-lea an școlar 1921-1922,* Tipografia G. I. Gologan, Brașov, 1922, p. 17.
2. *Anuarul LXV al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov pe al 79-lea an școlar 1928-1929 publicat de Ioan Moșoiu. Director,* Brașov, Tipografia G. Gologan, 1929, p. 30-32, 34sq.
3. V. Andricioaia, *Educația fizică*, în: *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1936-1937*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1937, p. 30-34.
4. V. Moșoiu, *Câtevaconsideraţiuniasupraeducaţieifiziceînîn văţământulsecundar (după Manuel Scientifiqued'Education Physique de Dr. Bolgey),* în: *Anuarul LXIX al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov pe al 83-lea an școlar 1932-1933*, Brașov, 1933, p. 24-34; V. Moșoiu, *Efectelebinefăcătoare ale exerciţiilorfiziceasupramarilorfu ncţiuniorganiceîntimpulșcolarităţii,* în: *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1933-1934*, Brașov, 1934, p. 44-50; V. Moșoiu, *Metoda de predare a gimnasticei suedeze*, în: *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1936-1937*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1937, p. 35-38; V. Moșoiu, *Metoda de predare a gimnasticei suedeze*, în: *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1937-1938*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1938, p. 14-20; V. Moșoiu, *Raţiunea ştiinţifică şi psiho-pedagogică în predarea şi executarea exerciţiilor fizice,* în: *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1938-1939*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1939, p. 18-21.
5. *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1937-1938*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1938, p. 18.
6. V. Moșoiu, *Dare de seamă asupra activităţii sportive a elevilor liceului „Șaguna" în anul școlar 1929/1930,* în: *Anuarul LXVI al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov pe al 80-lea an școlar 1929-1930 publicat de Ioan Moșoiu. Director,* 1930, p. 42-46.
7. *Anuarul LXVIII al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov, pe al 82-lea an școlar 1931-32. Publicat de Director Ioan Moșoiu*, Tipografia G. I. Gologan, 1932, p. 23sq.
8. *Ibidem,* p. 27sq.
9. *Ibidem,* p. 32.
10. *Anuarul LXIX al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov pe al 83-lea an școlar 1932-1933*, Brașov, 1933, p. 27sq.
11. *Ibidem,* p. 33sq.
12. *AnuarulLiceului „Andrei Șaguna" 1933-1934,* Tipografia „Astra" Brașov, 1934, p. 47, 63.
13. *AnuarulLiceului „Andrei Șaguna" 1935-1936,* Brașov, 1936, p. 22sq, 31sq.
14. *AnuarulLiceului „Andrei Șaguna" 1936-1937,* Tipografia „Astra" Brașov, 1947, p. 32sq, 46.
15. *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1937-1938*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1938, p. 19sq.
16. *Ibidem*, p. 48.
17. *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1938-1939*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1939, p. 21sqq.
18. *Ibidem*, p. 24.
19. *Ibidem*, p. 55.
20. *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1939-1940*. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1940, p. 37.
21. *AnuarulLiceului „Andrei Șaguna" 1942-1943.* Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1943, p. 32. La p. 67sq sunt publicate rezultatele individuale obținute de elevii de la „Andrei Șaguna" la concursul inter-școlar atletic pe oraș: atletism- 80 m fugă cat. II/14-16 ani, 100 m fugă cat. I/16-19 ani, 1000 m fond cat. II, săritura în înălțime cat. I, săritura în înălțime cat. II, săritura în lungime cat. I, săritura în lungime cat. II, săritura cu prăjina cat. I, greutate cat. I, greutate cat. II, aruncarea discului cat. I, aruncarea suliței cat. I și ștafetă 4 x 100 m; concursul de ski, coborâre-slalom combinat.
22. *AnuarulLiceului „Andrei Șaguna" 1945-1946 și 1946-1947,* Tipografia „Astra" Brașov, 1947, p. 20sq, 80sq.
23. *Anuarul LXXVII al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" Brașov în al 91-lea an școlar 1940-1941*. Publicat de: Director Ioan Moșoiu, Institutul de Arte Grafice „Astra" Brașov, Str. Lungă, No. 1, 1941, p. 30-32.
24. *Ibidem,* p. 13.
25. *Anuarul Institutelor de învățământ gr. cat. din Blaj. Liceul de băeți, Liceul și școala primară de fete, Școala normală, Școala de aplicație, Școala învățăceilor de meserii și negustorii pe anul școlar 1922-1923*, Tipografia Seminarului Teologic gr. cat., Blaj, 1923, p. XIII.
26. *„Unirea Poporului"*, Anul VII, Nr. 20, Blaj, Duminecă, la 15 Maiu 1925, p. 2.
27. *„Unirea Poporului"*, Anul XV, Nr. 19, Blaj, la 21 Maiu 1933, p. 3, 5.
28. *„Unirea Poporului"*, Anul XVI, Nr. 20, Blaj, la 20 Maiu 1934, p. 1sq, 5; *„Unirea. Foaie bisericească politică*", Anul XLIV, Nr. 20, Blaj, Sâmbătă, 19 Maiu 1934, p. 2./ lista premiilor din 1934; *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1933-1934,* Tipografia „Astra" Brașov, 1934, p. 48sqq. Echipa de la Șaguna compusă din 18 atleți au obținut 69 de puncte, clasându-se pe locul III din 19 școli participante. În Anuar apar următoarele rezultate pentru Ionescu Crum: locul I- 80 m plat (9, 1 sec.), săritura în lungime (7, 03 m); locul III- aruncarea greutății (13, 16 m); locul IV- aruncarea cu discul (36, 24 m).

Bibliography

Anuarul III al Liceului Real de Stat „Dr. Ioan Meșotă" din Brașov pe al III-lea an școlar 1921-1922, Tipografia G. I. Gologan, Brașov, 1922, p. 17.

Yearbook III of the Real State High School „Dr. Ioan Meșotă" of Brașov for the 3d school year 1921-1922, G.I. Gologan Print, Brașov, 1922, p.17.

Anuarul LXV al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov pe al 79-lea an școlar 1928-1929 publicat de Ioan Moșoiu. Director, Brașov, Tipografia G. Gologan, 1929, p. 30-32, 34sq.

Yearbook LXV of the orthodox romanian "Andrei Șaguna" High School of Brașov for the 79th school year 1928-1929, published by director Ioan Moșoiu, Brașov, G. I. Gologan Print, 1929, p. 30-32, 34sq.

Anuarul LXVIII al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov, pe al 82-lea an școlar 1931-32. Publicat de Director Ioan Moșoiu, Tipografia G. I. Gologan, 1932, p. 23sq, 27sq, 32.

Yearbook LXVIII of the orthodox romanian "Andrei Șaguna" High School of Brașov for the 82 nd school year 1931-1932, published by director Ioan Moșoiu, Brașov, G. I. Gologan Print, 1932, p. 23sq, 27sq, 32.

Anuarul LXIX al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" din Brașov pe al 83-lea an școlar 1932-1933, Brașov, 1933, p. 27sq, 33sq.

*Yearbook LXIX of the orthodox romanian "Andrei Șaguna" High School of Brașov for the 83 rd school year 1932-1933,*p. 27sq, 33sq.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1933-1934, Tipografia „Astra", Brașov, 1934, p. 47, 48sqq.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook 1933-1934, „Astra" Print, Brașov, 1934, p. 47, 48sqq.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1935-1936, Brașov, 1936, p. 22sq.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook 1935-1936, Brașov, 1936, p. 22sq.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1936-1937, Tipografia „Astra" Brașov, 1937, p. 32sq.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook 1936-1937, „Astra" Print, Brașov, 1937, p. 32sq.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1937-1938. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1938, p. 18, 19sq, 48.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook 1937-1938. DirectorIoan Moșoiu„Astra" Print, Brașov, 1938, p. 18, 19sq, 48.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1938-1939. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1939, p. 21sqq, 24, 55.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook 1938-1939. Director Ioan Moșoiu „Astra" Print, Brașov, 1939, p. 21sqq, 24, 55.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1939-1940. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1940, p. 37.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook 1939-1950. Director Ioan Moșoiu „Astra" Print, Brașov, 1940, p. 37.

Anuarul LXXVII al Liceului ortodox român „Andrei Șaguna" Brașov în al 91-lea an școlar 1940-1941. Publicat de: Director Ioan Moșoiu, Institutul de Arte Grafice „Astra" Brașov, Str. Lungă, No. 1, 1941, p. 30-32.

Yearbook LXXVII of the orthodox romanian "Andrei Șaguna" High School of Brașov for the 91 st school year 1940-1941, published by director Ioan Moșoiu, Brașov, „Astra" Print, Brașov,Str. Lungă, No. 1, 1941, p. 30-32.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1942-1943. Director Ioan Moșoiu, Tipografia „Astra" Brașov, 1943, p. 32, 67sq.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook" 1942-1943. Director Ioan Moșoiu „Astra" Print, Brașov, 1943, p. 32, 67sq.

Anuarul Liceului „Andrei Șaguna" 1945-1946 și 1946-1947, Tipografia „Astra" Brașov, 1947, p. 20sq, 80sq.

"Andrei Șaguna" High School Yearbook"1945-1946 and 1946-1947, „Astra" Print, Brașov, 1947, p. 20sq, 80sq.

Anuarul Institutelor de învățământ gr. cat. din Blaj. Liceul de băeți, Liceul și școala primară de fete, Școala normală, Școala de aplicație, Școala învățăceilor de meserii și negustorii pe anul școlar 1922-1923, Tipografia Seminarului Teologic gr. cat., Blaj, 1923, p. XIII.

The Yearbook of the Greek Catholic Educational Institutes in Blaj. Boys High School, Girls High School and Primary School, Normal School, Application School, Tradesmen and Merchants School for the 1922-1923 school year, Print of the Greek Catholic Theological Seminary, Blaj, 1923, p. XIII.

„Unirea Poporului", Anul VII, Nr. 20, Blaj, Duminecă, la 15 Maiu 1925, p. 2; Anul XV, Nr. 19, Blaj, la 21 Maiu 1933, p. 3, 5; Anul XVI, Nr. 20, Blaj, la 20 Maiu 1934, p. 1sq, 5;

„The People's Union", Year VII, Nr. 20, Blaj, Sunday, 15th of May 1925, p. 2; Year XV, Nr. 19, Blaj, 21st of May 1933, p. 3, 5; Year XVI, Nr. 20, Blaj, 20thof May 1934, p. 1sq, 5;

„Unirea. Foaie bisericească politică", Anul XLIV, Nr. 20, Blaj, Sâmbătă, 19 Maiu 1934, p. 2.

„The Union. Church political paper",Year XLIV, Nr. 20, Blaj, Saturday, 19th of May 1934, p. 2.